

«ایله» ولایتی واقعه‌لری

[غولجە، مېغىزەند]

I

قطای ادارەسىنەگى نىركىستاناڭ «ایله» ولايىنىڭ مرگىزى بولغان «كۈرە» بىلدەسىنە «چى» (۱) جانكىچونك (ۋابونى گوپىزاتور) اپكى - اوچ آى مۇقىم پېكىن دن كېلىگان اپدى. جانكىچونك كېلىگاچ «بانك» (۲) تۈنۈك لېن (نظملى عىسکر باشلىقى) اىلە آرالىزەن اخلاق چققان جانكىچونك حكومت طرافدارى اواب مانجۇر نىسلەندىر، يانك تۈنۈك - لېن ايسە گېبىندانك (سانتسيمالسىت) او لوپ اصل قطای سلاالەسىنە منسوب ھم باور و پادەنەمىصىپ قىلغان آدمىر، يانك - تۈنۈك - لېن ناك او زى اىلە اوچ - دورت سەھە مۇقىم پېكىن طرفەندىن كېلىگان ۳۵۰ مەقدارى او زى جىنسىنە منسوب عىسکرى بار اپدى چى جانكىچونك كېلىگاچ يانك - تۈنۈك - لېن ناك عىسکر لار يەنە هە آپدە بىر بىلە تورغان معاشرلىنى بىر مەكان ھم يانك - تۈنۈك - لېن ناك او زى پەندە بىمان كۆز اىلە فاراب بىر گان، شۇل سېيدىن آرالىزە اخلاق چققان. دېكىابىر ۸ نەجە جانكىچونك شىبىھە، سولان ھم فالماق دن تىپ قىلوپ بىر درجه نظاملانغان عىسکر لرنى «چقان» (بىل باشى بىرامى) دن صولڭىز (۱) «چى» - اىم (۲) اىم

كېلوگە دېب آنپوسكە گە بېر گان.

آرمارتىنە اخلاق چققاج بانك - تۈنۈك

لېن، جانكىچونك دن پېكىن گە باروپ كېلوگە

گە باروپ كېلوگە رەختىت آلفان ھم فولجە

غە روسيە فونسلېنە كېلوگە كورشوب روسيە

آرفىلى كېنۇ گە بېلىت ھم تاشكىن گوپىزىدا -

تۈرپىنە، خاربىن دە گى روسيە فونسلېنە خط

باىدرەوب آلوپ «كۈرە» گە كېنەكان، يانك -

تۈنۈك - لېن «كۈرە» گە فارتىقاج، او زى اىلە

كېلىگان عىسکرلارى آنڭى كېنۇ گە رەختىت

آلفاندىن خېردار بولب يانك - تۈنۈك - لېن

گە: «بىزنىڭ اشەزىنى رەنلەب كېتىڭىز، اوچ -

دورت آى بولدى بىز گە تبوشلى معاشىمىز

بىر لەگانى بوق، بىز و ئەندىزىن بىر گە سەزىگە

اشانوب كېلىدك، حاضر سىز كېتسە كىز بىز گە

آچ دن اولوپ بىتو گە كېرىك» دېب يانك -

تۈنۈك - لېن ناك كېتىۋىنە مانع بولغانلار، يانك -

تۈنۈك - لېن: «بېخشى، مېن كورگازگان مەصلەحت

گە بىناء اش فيلوغە راضى بولسە كىز مېن كېتىۋ

فىكر مەن فايىتمەن» دېگان. عىسکرلارى ھەسى

راضى بولوپ يانك - تۈنۈك - لېن امرىندىن هېچ

بىر وقت چەواسقە عەھى وېدىن ايدىشوب وەدە

قىلغانلار، دېكىابىر ۲۵ نەجە كىچ سەامت تو قىزاردە

يانك - تۈنۈك - لېن او زى ناك عىسکرلارى

اىلە جانكىچونك بامبولي (مەتكە، ھم سرابى)

يانك - تۈنۈك - لېن طرف اىلر يىدە چىن پاتزۇن

قولىدە اىكان، شىبىھە، سولان زاياس اسپاپارلى

بىر ماسكە مارىشوب، آتشو فوتىلە باشلاھى

آلوغه رخصمت قیله‌هان، ایووینه اوت نورنوب چخوب کېتىگانلار، ایووی یانا باشلافاج، مانجورلار کروب اوی اسمابارىن اوغرلاب بىرگانلار. «مو» آمبو عائىلمىسى ايله ایوکه توذاش آمبارىه کروب ايشكىن يوزاق ايله بىكلە توب فاچوب يانقان بولغان. ایووی یانا باشلافاج فرازى خىدەتكارلار دن بىرسى «ۋانڭ» لوضونكى (پىپما گونىكىشە شەركىنى آمبار مارفىندر تأسىس قېلىغان شەركىت مەيدىرى قازاك لوضونك) خېر ايتوب، لوضونك كىشى بىياروب ايشكىرنى واندروب {امبو وعائىلمىسى} كۆھنەن يامبوليغە قاچرغان.

ديكابر ۲۶ نىدە ساھىت بىر دە كۈندىز، جى جانكىچونكى صالام آراسىدىن يانك - تونك - لين عىسکر ارىي ئابوب «چانفۇزىل» (كارنا چىستىۋا) يانىدە آلوب كېلوب اىكى صالات اىكى قولىنىن طوتىب طوروب بىرصالات آرندىن آنوب اولتىرىگانلار. «گانڭ» جانكىچونكى صلح مشاورەسى اېچۈن دوماغە يانك - تونك لين و حکومت طرفدارلىرىنى جمع قىابوب مىداكىرە باشلاخانلار.

فاچقان حکومت مامورلارى ياداڭ - تونك - لين، اور يەڭى عىسکر ارىنىن ازىلە توب، ئابلغان لرى يىنى دوماغە آللەغانلار. «مو» آمبونى ھەفاچقان اورنىنىن ئابوب دوماغە آلوب بارغانلار دومادە «گانڭ» جانكىچونكى، يانك -

ایله آنقاڭلار، شول آنىشۇ و قىتلە «گانڭ» جانكىچونك («گانڭ» جى جانكىچونك كېلگانچە جانكىچونك بولوب تورغان مانچوردر) چخوب آنىش بولغان بىرگە باروب، يانك - تونك - لين كە «آنماڭىز، توقتاڭ آنىشىدىن فائىدە بولماس، هر اىكى طرفە پىرىغىنە بولۇر، نزاھەنى سوپىلە شوب حل قىلىغە كېرىلەك، مىن اىكى طرفداڭ صىلحە كېلىۋىنە واسطەلىق قىلايم» دىگان.

يانك - تونك - لين اوز طرفدارلىرى يىنى آمودىن منع قېلىغان بولۇف توقتاھاج شىبيە، سولان طرف ھم آمۇنى توقتاھان گاراك جانكىچونك «مىڭ» غالدى، «مېن» آبوسىنى (شىبيە : سولان اشىلرى يىنه نظارت قىبلە تورغان حکومت مامورلىرى) چافتر توب مذكورلارنى يانك - تونك - لين ايلە صىلحە دلات قېلىغان وشىبيە، سولان ناك صوفىش اسمابابلىرىن يانك - تونك - لين كە تىسلامىم اينىرىگان ھم اوزارن اطاعت قىلىرىغان دىكابر ۲۵ نىدە تونك «مو» آمبونىڭ (فرازى، فالامق اشارىدە نظارت قىلە تورغان حکومت مامورى) ایووينه قۇقلاب يانك - تونك لين عىسکرلارى باروب ايشكىن آچىرىوب «مو» آمبونى صوراڭانلار، خەمدەتكارلىرى «گانڭ» جانكىچونك ھەخاتون و بالالارى اىل كېتىدى، دېب جواب بىرگانلار، عىسکرلر ابودەگى بار فىسىلارنى آلا باشلاخانلار اىكان، باشلىق ارى

تزویک — لین، «منک» خالدای، «بو» آمدو
هم «عد» دارنلر ابل، کورشوب اوزی بلگان { بوندن صولٹ جانکچونک، دوننک، دونای،
جنکنای، چیفو، مین آمبا هم شنکان دیگان
مامور پتلر بنر بلوب باشهه نورلی مامور پتلر
تعیین قبلىنه کبره لک. کوره، صوبدون، ھولجه
ناش بازار و اطراف لری همه سی سلامت لر.
حتی «کوره» ناش کر پیست اچنه گئی سودا گر
لرگه بر ضررده بولمادی.

دای دو — دو حکومتی اسه‌لدن روسيه
فونسو لینه — او لگکی ترا فقات بو بندجه معامله
قبیلو روز دیپ اهلام نامه بیارلگان ایکان،
فونسو ل حکومت مار فلدن رخصت بولما‌سدن
قبول قبیله‌یم ده، اهلام نامه از نی قابنار و ب
بیارگان هم پیتر بورغ و پیکین گه ماو‌عنی
بیان قبیلو تبلیغه‌رام بیرگان.

فونسو ل غه — او لگکی که کورشیلک رهایه
سنی محافظه قبیله‌هار اهلام لرینی قبول اید و ب
معامله قبیلو طور، اگر فصور قبیله‌هار
خبر فیل، شوکا فاراباش قبیلو ر، دیپ جواب
کیلگان دیلر. دا— دو دو حکومتی «ایله»
ولاپنی ایچون نظام نامه ترتیب قبیلو بهمن
مشهول بولسنه کبره لک. بلکه تیز کوئدن ولايت
که اهلام قبیلو ر. م. ترجمانه، غولجه.

باشهه مامور لر تعیین قبلىه‌هانی بوق ٹلی.
باشهه نی بیان قبليهان مذکور مامور لر بارسی
انفاق ابله «فو» خالدای ابله «نوماجی»
خالدامین (حکومت مامور لری) هفو قبليه
بانک — تزویک — لین دن اوننگان لر. بانک —
تزویک — لین اوته‌ھولرنی قبول قبیلو ب مذکور
ابکسنسی هفو قبليهان. آزدن صولٹ همه مامور لر
برگه انفافلاشوب «جی» جانکچونک نی هفو
قبليه اوننگان لر. بانک — تزویک — لین آنی
هم عفو قبليهان ایکان، لکن عسکرلر ینه اهلام
قبليه‌انچه او لگکی فرار لر ینه بنام جانکچونک
اولترلگان بولغان، جانکچونک اولترلگاچ زور
خانوی آهولانوب اولگان. اورزانهه و کچک
خانویلری سلامت لر. جانکچونک پاموشنیگی
دوننک ۲۵ زنده تویگی و افعه ده مجر وح بولغان.

چانکچونک، دوننک هم «منک» خالدای یامبول
اری و «مو» آمدو ناش خانه لری باندر لغان.
چالفوزل، پیما گونکصه کانفیسکاوات ایک بیلوب
مسکر طرفدن محافظه قبلىه در. ایشبو و افعه ده
بانک — تزویک — لین طرفدن بیش کیشی،
حکومت طرفدن جانکچونک، اوھلی هم سیمه سی
(کچکره لک در جه کاتب) هم پکر می مقداری
شبیه، سولان او لگان.

دبکاپر ۲۷ زنده گانک جانکچونک نی دا —
دو— دو (با گا حکومت رئیسی) اهلام قبیل بیلر.